

Juha Rastas on viihdyttänyt yleisöä jo 40 vuotta

Mega-Paula oli pikkujoulujen kuningatar

Hanna-Mari Tyrväinen

HELSINGISSÄ asuva dragtaiteilija **Juha Rastas** saapui viime perjantaina junalla Mikkeliin, josta matka jatkui arkisesti paikallisbussin kyydissä Puumalan Sahanlahteen. "Glamuuria viikonloppuun", kuten hän itse somepäivityksessään totesi.

Rastas tunnetaan Mega-Paulana, joka viettää parhaillaan 40-vuotistaiteilijajuhlavuottaan. Pitkää uraa tuli juhlitua syyskuussa Helsingissä Rymy-Eetussa, eikä sähköttä ja glamouria ainakaan silloin puuttunut.

-Tupa oli täynnä ja se oli sopivan intiimi paikka. En halunnut mitään suurta juhlaa, kun minulla ei ole mitään isoa ja massiivista showta järjestää. Siinä mielessä paikka oli ihan nappi valinta, Rastas sanoo.

Juhlissa esiintyivät esimerkiksi **Antti Ketonen** ja **Krista Siegrids** sekä neljä drag queenia. Tietysti lavalle nousi myös itse illan kuningatar.

-Täytyihän minunkin esiintyä. Toin lavalle vanhoja hahmoja, joita en enää showssa tee. Tietenkin esitin myös Paulaa.

Hahmon esikuvaa, iskelmälaulaja **Paula Koivuniemeä** ei juhlissa nähty, mutta Rastaan 30-vuotistaiteilijajuhlissa hän oli mukana.

JUHLAVUOSI ei sisällä kiertuetta, vaan Rastas tekee normaaleja keikkoja.

-Keikkatahti on nykyään aika rauhallinen, enkä esiinny enää niin paljon kuin ennen. Edellinen keikkani oli viime viikolla, Rastas kertoo valmistautuessaan Sahanlahden pikkujouluiltaan.

Pitkän drag-uransa aikana Mega-Paula on esiintynyt paljon myös ulkomailla. Vuonna 2008 hän oli mukana New Yorkissa amerikkalaisen drag-artisti **Sherry Vinen** showssa Manhattanilla ja vuotta myöhemmin Mega-Paula nousi lavalle Las Vegasissa.

RASTAAn ura alkoi vuonna 1979, kun Pohjanmaan poika pukeutui Miss Regineksi. Hän oli nähnyt kuvia ruotsalaisista dragshow-esityksistä ja suomalaisen **Reijo Paukun** showsta. Pian hän asteli itse ensimmäistä kertaa lavalla.

ENSIMMÄINEN keikka oli Vaasassa Ravintola Centralissa. Vastaavaa esiintymistä ei oltu nähty siellä koskaan aiemmin.

-En muista, mitä silloin ajattelin. Kai olen vaan ollut aina niin rohkea ja uskalias, että sitä vain meni, eikä enempää miettinyt, Rastas toteaa.

Juha Rastas odotti Sahanlahden pikkujoulukeikkaa hyvillä mielin. Luvassa oli intiimikeikka, sillä pienessä ravintolassa yleisö on lähellä.

Vastaanotto oli yleisön puolesta hämmäntynyt.

-Kun ei oikein tiedetty, että mitä tämä on ja mitä tuo jätkä oikein tekee. Dragshow oli niin uutta. Oikeastaan sitä ei vielä ollutkaan. Porukka oli hämmäntynyt ja hiljaista. En kuitenkaan kokenut mitään negatiivista. Se oli vaan uutta

ja ihmeellistä.

PAULA astui kuvioihin mukaan jo seuraavana vuonna, kun Koivuniemen hitti *Tummat silmät, ruskea tukka* keikkui soittolistojen kärjessä.

Vuosien saatossa Rastas on esittänyt myös esimerkiksi **Kikkaa**, **Anita Hirvosta** ja

Juha Rastaan mielestä parasta esiintymisessä yleisön viihdyttäminen ja ihmiset reaktiot. Mikkeliäinen **Matti Laapas** sanoi olevansa erittäin yllätynyt, mutta otettu, että Mega-Paula huomioi hänet henkilökohtaisesti.

Lea Lavenia sekä italialaista hedelmänaista. Nykyään hän tekee vain Paula-showta.

-En halunnut enää tehdä vaihtoshowta, koska niitä on niin paljon. Halusin muutenkin rauhoittaa tahtia. Tämä käy minulle hyvin, koska ei ole resursseja tehdä mitään suurta monen hahmon spehtaakkelia.

Mega-Paulan tyyli on hiottu loppuun asti. Keikoilla kulkee mukana oma henkilökohtainen mikrofoni.

Menen sillä mihin kykenen ja mitä haluan.

HOTELLIHUONEEN sängyllä välkehti kaksi juhla-mekkoa. Esiintymisiä varten Rastaalla on kaikkiaan neljä Paula-mekkoa ja kahdeksan muuta iltapukua.

-Paula on ainut nimihahmo, mutta teen paljon myös juonto- ja edustushommia. Eli ihan dragina pukeutumalla upeaksi naiseksi.

Rastas teettää kaikki esiintymisasunsa Turkissa. Näin kaksimetriselle miehelle löytyy varmasti omiin mittoihin sopiva vaate. Toki repertuaariin kuuluu myös peruukkeja ja näyttäviä koruja sekä tekoriipsiä ja -kynsiä.

MEIKKAAMISEN Rastas on opetellut itse.

-**Hulkoksen Raililta** sain aikoinaan oppia. Kävin katsomassa, kun hän meikkasi Paulaa, jotta oppisin vähän häivytyksiä ja muita kikkoja. Muuten olen itseoppinut.

Laittautumiseen menee aikaa pari tuntia. Aikaa vievin vaihe on silmämeikki.

-Ja vain siksi, että olen sellainen pilkunviilaja. En osaa tehdä mitään hutaisemalla, hän toteaa.

RASTAS meikkaa ensin silmät. Varsinainen meikkipohja tulee vasta parranajon ja hammaspesun jälkeen hetki ennen keikkaa. Tuoksuakin hän laittaa, mutta ei parfyymia, koska ei halua tuoksua naiselle.

-Hajuveteni on partavesi, koska muuten mennään transvestiittialueelle. Minähän en mene iskemään miehiä, enkä sillä tavalla olemaan nainen, vaan haluan olla kaukaa naisen näköinen.

PARASTA esiintymisessä on viihdyttäminen ja yleisön reaktiot. Hehkeä drag queen, omien sanojensa mukaan arjessa ihan tavallinen kuusikymppinen mies, pohtii uransa jatkoa jo tässä vaiheessa elämää.

-Teen niin kauan, kun kunto kestää ja kärsin katsoa itseäni peilistä naiseksi laitettuna.

Rastas on juuri saanut itsensä viimeisen päälle kuntoon ja odottelee keikan alkua. Kärsimätön mies tarttuu kuitenkin jälleen eyelaineriin.

-Olen juuri tällainen. Muka korjailen ja parantelen ja sitten menee joskus ihan plörinäksi. Ikinä ei saisi enää peilailla, kun on kerran saanut itsensä valmiiksi, hän nauraa ja lähtee stagelle.

Sana Sinulle

Ensimmäinen adventti

Ensi sunnuntaina on 1. Adventtisunnuntai, siitä alkaa jälleen seurakuntien toiminnassa uusi kirkkovuosi ja joulun odotuksen aika. Suntuio sytyttää kirkon alttaripöydälle kuusi kynttilää sekä vaihtaa vihreät kirkkotekstiilit valkoisiksi, koska kyseinen sunnuntai on yksi suurista kirkkovuoden juhlapyhistä. Messussa luetaan rohkaisevia raamatunkohtia ja rukouksia. Siihen tuovat myös iloa ja juhluuutta yhdessä laulettavat adventtiviljet ja erityisesti perinteinen Hoosianna-hymni. Sen toistuva, mutkikas, laajalla säveltämisellä liikkuva ja riemullinen sävelmä ottaa ihmiset valtoihinsa.

Hoosianna-hymnin teksti on peräisin Raamatusta (Matt. 21: 9, Joh. 12: 12-13). Sen ajan ihmiset huusivat 'Hoosianna' aasilla Jerusalemiin ratsastavalle Jeesus Nasarettiläiselle. Se oli heidän siunaustervehdyksensä ja avunhuutonsa. Sanan merkitys oli ja on edelleenkin 'Oi, auta', auta meitä, Daavidin Poika!

Muistan 1. Adventtisunnuntain jumalanpalvelukset tai adventtivesperit lapsuuden ja nuoruudenaikaisesta kotikirkkostani Himangalta. Suuren sisarusparvemme isä lauloi tuolloin kirkkokuorossa. Ehkäpä kuoron tärkein tehtävä oli kajauttaa silloin Hoosianna-hymni koko kirkkokansalle. Kanttori soitti ensin upean alkusoiton, sen jälkeen osa kuorosta lauloi Hoosianna-fanfaarin. Ja sitten: Koko kuoro pääsi laulamaan tuttua, mutkikasta ja korkealle kohoavaa sävelmää! Tuo musiikki kuulosti niin hienolta, että arvelin taivaan enkeleidenkin olevan siinä mukana!

Vuosikymmeniä on kulunut noista lapsuuden ja nuoruuden aikaisista muistoistani. Olen toiminut kanttorina jo yli 28 vuotta ja saanut sinä aikana välittää ihmisille iloista adventin sanomaa. Toivon, että ensi sunnuntaina moni puumalalainen ihminen löytäisi tiensä valoisaan ja kauniiseen kirkkoomme ja Hoosianna-hymni voisi kajahtaa voimallisesti korkealle kirkon torniin, ja aivan taivaaseen asti!

Marja Ainali
Puumalan kanttori

Puumalan
seurakunta

Kirkkoherranvirasto avoinna ma ja ke 10-13, p. (015) 775 3300.

Taloustoimisto avoinna ma ja ke 10-13, p. 050 421 0075.

Pappi p. 050 313 4970, p. 050 401 9561.

Diakonissa p. 050 343 2475, päivystys maanantaisin klo 10-12.

Seurakuntamestari p. 0500 655 726.

Palveleva puhelin päivystää su-to klo 18-01, pe ja la klo 18-03 p. 0400 221 180.

Netissä: evl/palvelevanetti

Seurakunnan internet-sivut: www.puumalan-seurakunta.fi

Seurakunnan Facebook-sivut: Facebook.com/puumalanseurakunta

Keskiviikko 27.11.

Kirkkoherranvirasto klo 10-12 **papin päivystys**, p. 050 313 4970.

Palvelukeskus sali (Kenttätie 24) klo 12.15 **lauletaan tuttuja adventtiviljetä** kanttorin johdolla.

Tervetuloa laulamaan!

Seurakuntakoti lapsityön kerhotilat klo 13.15-15 **Ystävyyden kerho**. Kerho on tarkoitettu 0.-3.-luokkalaisten.

Kerhossa tarjotaan välipala. Kerho on avoin ja maksuton. **Ilmoittautumiset lastenohjaajalle sähköpostitse** saara.mattila@evl.fi tai tekstiviestillä numeron 050 401 9565.

Tervetuloa mukaan!

Torstai 28.11.

Seurakuntakoti lapsityön kerhotilat klo 9.30-12 **perhekerho** lastenohjaaja Saara Mattilan johdolla. Aloitamme aamiaisella, hiljennymme hartaushetkessä, lopuksi vapaata leikkiä ja askartelua. **Nosh-vaate-esittely.** Tervetuloa mukaan!

Palvelukeskus sali (Kenttätie 24) klo 12.15 **lauletaan adventinajan virsiä ja lauluja** kanttorin johdolla. Tervetuloa laulamaan!

Sinitupa klo 12.30 **ehtoollishartaus**, Olli J. Vuoristo-Watia.

Palvelukeskus klo 14.30 **Hoosianna-hartaus**, Vuoristo-Watia, Ainali.

Seurakuntakoti sali klo 16.30 **kirkkokuoron harjoitus.**

1. adventtisunnuntai 1.12.

Kirkko klo 10 **messu**; Vuoristo-Watia, Ainali, kirkkokuoro.

Seurakuntakoti (Kirkkotie 1) messun jälkeen **perinteinen jouluateria ja joulumyyjäiset** lähetystyön hyväksi sekä arpajaiset **Toivoa naisille toiminnan tukemiseksi.** Aterian hinta 15 e aikuiset ja 5 e lapset (4-12 v.). Tervetuloa iloittamaan alkavasta joulun odotuksesta hyvän ruuan ja seuran merkeissä. **Kiitollisena otetaan vastaan lahjoituksina leivonnaisia ja muita myyntituotteita.**

Kirkko klo 18 **Helsingin yliopiston sekakuoron, Savolaisen osakunnan laulajien, kuorokonsertti.** Vapaa pääsy, vapaaehtoinen ohjelmamaksu 15/10 euroa.

Maanantai 2.12.

Seurakuntakoti klo 9 **työstä vapaana olevien aamupala**, vierailijoina Pertti Kallio & Lau-

lukuvia -yhtye Suomen Raamattuopistosta. Aamupalan jälkeen, aikaisintaan klo 9.30 **"Parasta ennen" -elintarvikkeiden jako.**

Seurakuntakoti diakoniatoimisto klo 10-12 **diakoniapäivystys**, Sonja Hämäläinen.

Seurakuntakoti kahvio (Kirkkotie 1) klo 11-14 **Ystäväpirtin kahvio avoinna. Kiikkutuolivierraana klo 12 Raamattuopistosta Pertti Kallio** jaklo 12.30 **Päivämusiikkihetki "Reissumiehen 40 v. taival ja kiitos" Laulukuvia -yhtye ja Pertti Kallio. Tervetuloa!**

Tiistai 3.12.

Seurakuntakoti kahvio klo 13 **Kansanlähteyksen lähetyspiiri, mukana Esko Räsänen.**

Keskiviikko 4.12.

Kirkkoherranvirasto klo 10-12 **papin päivystys**, p. 050 313 4970.

Seurakuntakoti lapsityön kerhotilat klo 13.15-15 **Ystävyyden kerho**. Kerho on tarkoitettu 0.-3.-luokkalaisten.

Kerhossa tarjotaan välipala. Kerho on avoin ja maksuton. **Ilmoittautumiset lastenohjaajalle** sähköpostitse saara.mattila@evl.fi tai tekstiviestillä numeron 050 401 9565.

Tervetuloa mukaan!

Hurissalon kyläntalo (Hurissalontie 175) klo 18 **puurojuhla.** Tilaisuus alkaa yhteisellä puurolla, ohjelmaa, kanttori laulattaa joululauluja, lopuksi kahvit, mukana kanttori Marja Ainali. Järjestää Hurissa-lon Martat.

Torstai 5.12.

Seurakuntakoti lapsityön kerhotilat klo 9.30-12 **perhekerho** lastenohjaaja Saara Mattilan johdolla. Aloitamme aamiaisella, hiljennymme hartaushetkessä, lopuksi vapaata leikkiä ja askartelua. **Tervetuloa mukaan!**

Itsenäisyyspäivä 6.12.

Kirkko klo 10 **sanajumalanpalvelus ja itsenäisyyspäivän juhla**, jumalanpalveluksen jälkeen **seppelten lasku sankarihaudoille ja kahvivilaisuus** seurakuntakodilla.

Lauantai 7.12.

Seurakuntakoti sali klo 15 **kirkkokuoron harjoitus. Huom. ajankohta!**

2. adventtisunnuntai 8.12.

Kirkko klo 10 **messu**; Castrén, Ainali, kirkkokuoro.

Seurakuntakoti (Kirkkotie 1) messun jälkeen **kirkkokuoron 70-vuotisjuhla.** Juhlaan kutsutaan erityisesti entisiä kuorolaisia ja myös kaikkia seurakuntalaisia. **Tervetuloa juhlaan!**

Tulossa:

Jouluinen askartelu- ja leivontailta seurakuntakodilla ma 9.12. klo 17.

Viljakansaaren kauneimmat joululaulut su 15.12. klo 14 Loma-Aution pitotuvalla (Viljakansaarentie 1676), laulattajana Helena Strand.

Adventin Hiljaisuuden talo 15.12.-24.12. seurakuntakodilla (Kirkkotie 1). Työntekijä paikalla klo 16-18, Hiljaisuuden talon iltapäivä päättyy yhteiseen vesperiin, joka alkaa kello 18.

Elämänkaari

Kuollut: Veikko Johannes Auvinen Sepänkylästä 84 v.

Lukijan kuva

"Menninkäisen neuloma röyhelöhuivi koivunkannolla", kuvailee kuvan ottanut Helvi Valtonen.

Onko sinulla kaunis tai erikoinen luontokuva, jonka haluaisit jakaa Puumala-lehden lukijoiden kanssa?

Lähetä se meille julkaistavaksi: toimitus@puumalalehti.fi tai tekstiviestillä 040 1386 332 tai 040 1386 334.

Kuvia julkaistaan aina, kun lehdessä on sopivasti tilaa.

Kotihoidon tuen kuntalisää halutaan maksaa jatkossakin

Hanna-Mari Tyrväinen

Hyvinvointilautakunta esittää kunnanhallitukselle ja edelleen valtuustolle, että kunnassa jatketaan kotihoidon tuen kuntalisän maksamista 1.8.2020 lukien.

Kotihoidon tuen kuntalisää on maksettu syksyn 2018 aikana kolmelle perheelle yhteensä noin 1 900 euroa ja vuoden 2019 syyskuun loppuun mennessä kuudelle perheelle yhteensä noin 5 600 euroa. Tasaisen kertymän mukaisesti meno olisi vuoden lopussa 7 460 euroa.

KOTIHOIDON tuen kuntalisä on ollut hyvä lisä niille perheille, joista toinen huoltaja on jäänyt hoitovapaalle. Myöntämisperiaatteita on tullut käytännön myötä tarvetta hieman muokata.

Periaatteena on, että kuntalisää maksetaan niille perheille, jotka saavat Kelan kotihoidon tuen hoitorahaa ja jotka hoitavat kotona vähintään yhtä alle 3-vuotiaista lasta.

Kuntalisän suuruus on 150 euroa kuukaudessa yhdestä alle 3-vuotiaasta lapsesta ja sata euroa kuukaudessa muista alle

3-5-vuotiaista lapsista. Perheen kaikki lapset hoidetaan kotona, mutta perheen yli 3-vuotiaalla lapsella on oikeus maksutomaan varhaiskasvatukseen enintään 20 tuntia viikossa.

Perheen toisen aikuisen tulee olla työsuhteessa tai päätoimisenä opiskelijana. Kuntalisää maksetaan enintään vuodeksi kerrallaan.

KUNTA on ottanut kotihoidon tuen kuntalisän käyttöön kokeiluluonteisesti ajalle 1.8.2018-31.7.2020.

Seurakunnan taloustilanne on kriittinen

Selvitystyö Puumalan, Juvan ja Sulkavan seurakunnan yhteistyöstä aloitetaan

Tiina Judén

KIRKKOVALTUUSTO päätti viime torstaina pidetyssä kokouksessaan, että Puumalan seurakunta osallistuu yhteistyöselvityksen laadintaan Juvan ja Sulkavan seurakunnan kanssa. Juvan seurakunnan kirkkovaltuusto hyväksyi yhteistyöselvityksen myös kokouksessaan. Ehdotus yhteistyöstä on lähtenyt liikkeelle Sulkavan seurakunnan kirkkoherra **Hanne-Maaria Rentolalta**. Selvitystyöhön on varattu Puumalan seurakunnan osalta kaksi tuhatta euroa vuoden 2020 talousarvioon.

Selvitys laaditaan seurakuntajaon muuttamiseksi. Kokonaisuudessaan Kirkkopalvelujen asiantuntijan johdolla tehtävä selvitystyö maksaa noin 16 000 euroa, josta kaikki kolme seurakuntaa maksavat osansa, mutta suurin osa kustannuksista jää Mikkelin hiippakunnan tuomiokapitulille.

NYKYISESSÄ taloudellisessa tilanteessa kirkkovaltuusto oli selvitystyön tarpeellisuudesta hyvin yksimielinen. Erimielisyyttä ja keskustelua syntyi sen sijaan pienistä talousarvion sisällä olevista asioista, kuten kirkkokuoron evätystä tuesta, henkilökunnan virkistysmatkasta ja Saimaan kauneimmista sävelistä.

Keskustelun kuluessa **Marketta Auvinen** esitti, että avustuksiin lisätään 1500 euron tuki kirkkokuorolle. **Oiva Kiljunen** ja **Asta Luukkonen** kannattivat esitystä.

Puheenjohtaja **Anne Kietäväinen** totesi, että koska on tehty kirkkoneuvoston esityksestä poikkeava esitys, jota on kannatettu, suoritetaan äänestys. Äänin 12 – 3 kirkkoneuvoston esitys pysyi voimassa. Asta Luukkonen arvosteli sitä, ettei kirkkokuorolaiset saa enää kunnollista kilometrikorvausta harrastus- ja esiintymismatkoistaan. Korvaus on kuitenkin edelleen olemassa ja suuruudeltaan 0,20 euroa kilometriltä.

LUUKKOSEN kommentti

Puheenvuorossaan Laura Pitkonen kiittelee seurakuntaa iltakirkkoideasta, joka soveltuu paremmin etenkin lapsiperheille. Vasemmalla kirkkoherra Helena Castrén. Pitkosen oikealla puolella Katri Luukkonen ja Eeva-Liisa Luukkonen.

aiheutti keskustelua, sillä on erittäin harvinaista, että harrastuksista maksettaisiin nykyään kilometrikorvauksia.

-Mielestäni mikään avustus ei voi olla voimassa 70 vuotta. Yhdistyksen pitää miettiä, miten toiminta järjestyy myös ilman avustuksia. Arvostan kirkkokuoroa, mutta mielestäni tämänkin asian pitää heijastua tämän hetkiseen taloustilanteeseen, sanoi **Laura Pitkonen**.

Lisäksi Pitkonen korosti kuorosten ja muun vapaaehtoistyön välistä tasa-arvoa.

-Eiväthän muutkaan kuorot saa avustuksia, muistutti **Aino Keijonen**.

KIRKKOHERRA Helena Castrén kertoi, että seurakunnalla on paljon vapaaehtoisia työntekijöitä, suntioita, puron- ja kahvinkeittäjiä ja värtejä, jotka eivät myöskään saa kilometrikorvauksia.

Paavo Immonen ihmetteli puheenvuorossaan, että kuorotukea ylipäättään ehdotetaan, kun kirkkoneuvosto on päättänyt yksimielisesti, että tuki

kirkkokuorolle jätetään pois.

-Ei ole korrektaa muuttaa esitystä, Immonen tiivisti.

Kirkkovaltuuston puheenjohtaja muistutti, että seurakunnan taloustilanne on kriittinen ja siksi kaikki ylimääräiset kulut on karsittava.

TÄSTÄ innostuneena **Katri Luukkonen** halusi tietää, mistä seurakunnan henkilöstölle varatun Tukholman matkaan varatut kustannukset muodostuvat?

-Santa Claran seurakunta Tukholmassa on esimerkki köyhästä seurakunnasta, joka on lähtökohdistaan huolimatta kasvanut hyvin. Henkilöstömatkan tarkoitus ei ole välttämättä palkinto, vaan työtehtävä, jossa uuteen tutustumisen myötä myös tiimihenkeä päästään vahvistamaan, Castrén perusteli.

Santa Claran toimintatapa on herättänyt kiinnostusta eri puolilla maailmaa. Dokumentti Santa Claran ihme on näytetty Suomessakin.

HEIDI Pietikäinen toivoi, ettei henkilökuntaa ja kirkkokuoroa

asetettaisi vastakkain.

-Myös seurakunnan henkilökunnan pitää voida hyvin, mutta ehkä pienemmällä summalla, Pietikäinen lisäsi.

ASTA Luukkonen esitti kuitenkin, että henkilöstön retki Tukholmaan poistetaan talousarviosta. Asia hyväksyttiin yksimielisesti.

Kirkkovaltuusto päätti vähentää henkilöstön virkistysmatkan yhteissummaa 1000 eurolla, Luukkonen ehdottaman kahden tuhannen euron vähennyksen sijaan.

Luukkonen esitti lisäksi, että Saimaan kauneimmat sävelet määräraha poistetaan talousarvioista, mutta esitystä ei kannatettu.

VUODESTA 2000 lähtien Puumalan seurakunnan jäsenet ovat vähentyneet 39,7 prosenttia. Henkilöissä tämä tarkoittaa 1136 jäsentä.

Puumalan seurakunta arvioi saavansa ensi vuoden kirkollisverotuloista toimintaansa 430 000 euroa ja valtionosuu-

desta 41 800 euroa. Pelkästään henkilöstökuluihin menee verotuloista 87 prosenttia eli yhteensä 410 510 euroa. Avustuksiin on varattu 11 800 euroa, mikä 16,9 prosenttia vähemmän, kuin tänä vuonna. Palveluiden ostoon käytetään 273 245 euroa ja aineita, tarvikkeita ja tavaroita hankitaan 129 609 eurolla.

INVESTOINNEISSA on budjetoitu tonttien myyntituottoja 50 000 euroa. Kirkkohallituksen avustusta kirkon katon maalaukseen anotaan 100 000 ja kirkon maalämmön suunnitteluun 20 000 euroa. Kirkon katon maalauksen kustannusarvio on yhteensä 300 000 euroa.

USEITA vuosia toivotut ”iltakirkot” ovat toiminnallisesti uusi kokeilu ja ne alkavat vuoden 2020 alussa.

Alkuilta tarjoaa uusia mahdollisuuksia ja jumalanpalvelus haluttaisiin järjestää pääsääntöisesti kuukauden viimeisenä sunnuntaina klo 16. Kokeilu on alistettava tuomiokapitulinn päätettäväksi.

Varhaiskasvatus ja koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta muuttuvat maksuttomiksi

Hanna-Mari Tyrväinen

HYVINVOINTILAUTAKUNTA päätti maanantaina, että vuoden 2020 alusta alkaen kunnassa ei peritä lainkaan lasten varhaiskasvatusmaksuja, eikä koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnasta aiheutuneita kuluja.

Hyvinvointilautakunta perustelee päätöstä sillä, koska maksuja kertyy vuosittain hyvin vähän ja maksupäätösten tekoon ja laskutukseen menee paljon työaikaa, on tarkoituksenmukaista, että varhaiskas-

vatusmaksut sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan maksut poistetaan kokonaan.

RATKAISU tukee kuntastrategiaan laaditun tavoitteen toteutumista lapsiystävällisenä ja sujuvan arjen asuinpaikkana. Lisäksi varhaiskasvatusmaksujen poisto tukee hallitusohjelman tavoitteita ja toimenpiteitä, ennen kaikkea oppimiseröjen kaventumisen sekä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisen osalta, kun kaikilla lapsilla on mahdollisuus osallistua

varhaiskasvatukseen.

Myös aamu- ja iltapäivätoimintamaksujen poistaminen lisää kaikkien oppilaiden mahdollisuutta osallistua toimintaan, lasten kehitystä ja oppimista tukien.

TÄLLÄ hetkellä kaikki varhaiskasvatuksessa olevat lapset saavat varhaiskasvatusta 20 tuntia viikossa ilmaiseksi. Näistä ylimenevistä tunneista on peritty maksu läsnäolotuntien mukaan.

Vuonna 2018 varhaiskasva-

tusmaksuja kertyi noin 14 300 euroa. Vuoden 2019 alusta syyskuun loppuun mennessä maksuja on kertynyt hieman alle 8 000 euroa ja ennusteen mukaan varhaiskasvatusmaksuja karttuisi vuoden loppuun mennessä noin 10 600 euroa.

ESIKOULULAISILLE kuuluu maksuton aamu- ja iltapäivätoiminta. Jatkossa tämä etu koskee myös 1.-3.-luokan oppilaita. Heiltä sekä erityisen tuen oppilailta peritään nykyään enintään neljä tuntia päivässä

olevasta toiminnasta 60 euroa kuukaudessa ja sen tuntimäärän ylittävästä toiminnasta kuukausittain 80 euroa. Mikäli oppilas on osallistunut toimintaan enintään kymmenen päivää kuukaudessa, edellä mainittu maksu on puolitettu.

Aamu ja iltapäivätoiminnasta perittäviä maksuja kertyi viime vuonna 5 900 euroa. Maksuja on kertynyt syyskuun loppuun mennessä hieman alle 4 000 euroa ja niitä arvioidaan karttuvan vuoden loppuun mennessä reilut 5 700 euroa.

Nuohouspalvelut vapautuivat kilpailulle

Nuohoojalta vaaditaan ammattipätevyys, kuka tahansa ei voi savupiippua nuohota

Hanna-Mari Tyrväinen

PIIRINUOHOUJAJÄRJESTELMÄSTÄ luopuminen vapautti nuohouspalveluiden tarjonnan kilpailulle viime kesänä. Käytännössä alueella toimii sama nuohooja, mutta heinäkuusta lähtien jokainen nuohouspalveluita tarvitseva on voinut valita itse, kenen kanssa asioi.

Nuohousvelvoite säilyy edelleen asukkaalla. Markkinoiden vapautuminen ei kuitenkaan tarkoita sitä, että nuohoaminen voi hoitaa kuka tahansa.

NUOHOUKSEN suorittajalta vaaditaan ammattipätevyys eli hänellä tulee olla vähintään nuohoojan ammattitutkinto tai talotekniikan ammattitutkinnosta nuohouksen osaamisala. Luotettava palveluntarjoaja löytyy helposti esimerkiksi Nuohousalan keskusliiton sivustolta OMANuohooja-haulla.

-Se tarkoittaa, että nuohous tehdään kaikkien nuohousalan säännösten, ohjeiden ja tapojen mukaisesti. OMANuohoojalla täytyy olla koulutus ja ammattitaito ja hänen noudatettava liiton sääntöjä, summaa Puumalan alueella työskentelevä nuohooja Kalevi Kodratjeff.

SIMPELEELTÄ Puumalaan nuohoojan sairausloman tuuraajaksi tulleen Kodratjeffin sijaistaminen venyi lopulta alkuperäistä suunnitelmaa pidemmäksi. Mies muutti Puumalaan ja on toiminut paikkakunnan nuohoojana jo 23 vuotta.

-Nykyisin nuohoojilla ei ole omia alueita, mutta työskenteleminen itse pääasiassa Puumalassa. Tietysti käyn välillä esimerkiksi Ruokolahden ja Anttolan puolella, mutta aika harvoin tulee sen kauemmaksi keikkoja, Kodratjeff toteaa.

Kalevi Kodratjeff laitto savupiipun suulle alipaineistajan, jotta noki ei päädy sisätiloihin.

VIIME perjantaina Kodratjeffillä oli aamulla pari nuohousta Miettulassa. Puolenpäivän tietämillä hän suuntasi Hurissaloon ja tiedossa oli keikka Konninsalon saarella. Nuohouksen tilannut **Jari-Pakka Kakkonen** haki Kodratjeffin Hakaniemestä soutuveneellä.

-Tällä kertaa mennään soutamalla, mutta ei tämä muuten sen ihmeellisempi keikka ole. Välillä mennään veneellä, kun on saarikeikkoja, mutta yleensä pääsen perille autolla, veneen perälle työvälineidensä kanssa

istahtanut nuohooja kertoi.

Kodratjeffille saaristokeikat ovat normaaliarkea ja Konninsalossakin on tullut käytyä useasti aiemmin.

VENEMATKA taittui kymmenessä minuutissa ja Kodratjeff suuntasi lähes välittömästi katolle nuohoamaan savupiippua, jossa oli hormit takalle ja saunankiukaalle. Hän pudotti laskuharjan piipun toiseen hormiin ja asetti sen yläpuolelle alipaineistajan.

-Tämä on sitä varten, ettei

noet mene sisälle. Nyt saattaa vähän pölyttää, nuohooja varoitti löysätessään laskuharjaa yhä alemmas.

Samalla kun tuuli pyöritti nokipölyä katolla, laskuharja tavoitti pohjan ja Kodratjeff veti sen takaisin ylös.

-Asukas on polttanut paljon puita. Kävin täällä viimeksi keväällä, mutta hän halusi vielä talvea vasten nuohouttaa ja huollattaa paikat uudelleen.

NUOHOUKSEN on tärkeää rakennusten paloturvallisuuden kannalta. Säännölliset nuohoukset pitävät tulisijat ja hormit turvalisessa kunnossa ja ehkäisevät

nokipaloja.

Vakituiset asunnot on nuohotettava kerran vuodessa. Vapaa-ajan asunnolla hormit ja tulisijat pitää nuohota kolmen vuoden välein.

KODRATJEFF laskeutui alas katolta ja lähti tupaan tyhjentämään takkaa tuhasta. Sen jälkeen vuorossa oli vielä saunan kiuas.

Nuohouksessa savuhormeihin ja tulisijoihin kertynyt palamisjäte poistetaan ja niiden rakenteet tarkastetaan, jotta ei synny tulipalon vaaraa. Kun tulisija on nuohottu puu myös palaa paremmin ja puhtaammin.

Kalevi Kodratjeff pääsi nuohouskohteeseen perille tällä kertaa soutuveneellä.

Veneilykausi on päätetty!

Marraskuinen moottorivene- retki juttukeikalle Konninsalon saareen houkutteli mukavana perjantapäivän piristykseen. Hakaniemien rannassa jo odottelivat saaren asukas eli isäntä ja nuohooja, joka oli lähdössä päivän kolmanteen työkohteeseen.

Veneelle mennessä selvisi, että 700 metrin pituinen vesimatka tehdään soutaen. Minulle tarjottiin soutajan paikkaa, mutta halusin nauttia kyydistä ja kävin keskelle. Nuohooja meni perään ja isäntä tarttui airoihin.

Menomatalla jutut soljuivat laidasta laitaan. Ei onneksi veneen laitoja myöten, sillä sää oli tyyni.

Perillä otin ilon irti erikoiskeikasta ja kiipesin katolle saadakseni hyvät kuvat. Isäntä keitti pannukahvit ja lähdim-

me paluumatkalle.

Sata metriä rannasta alkoi ihmettely, veneeseen tulee vettä. Veneen tappi fuskasi alkuunsa, mutta irtosi lopulta kokonaan ja vettä alkoi tulla tulvimalla. Minulle iski paniikki!

Nuohooja yritti painaa tulppaa paikalleen, mutta vene alkoi huolestuttavasti täyttyä. Tartuin hätäpäissani tuhkalapioon ja aloin äyskäröidä hullunlailla.

Vene käännettiin takaisin ja huokaisin sen karahtaessa rantahiekkaan. Uusi yritys ja tällä kertaa tarjouduin itse soutajaksi. Kiivaan riuhtomisen päätteeksi joku tokaisi laiturilla: "Hoh hoi, se oli sellainen reissu. Pitää ajatella positiivisesti, kuten Marko Bjurström sanoo. Olisi voinut käydä huonomminkin."

Jari-Pekka Kakkonen nauttii saaren hiljaisuudesta

"Täällä saa nukkua pitkään"

Hanna-Mari Tyrväinen

JARI-PEKKA Kakkonen taitaa olla tällä hetkellä Konninsalon ainoa vakituinen asukas. Vuosi sitten saareen muuttanut Kakkonen oli ennen asunnoton.

-Maistraatissa minulla oli asuinpaikkana valtion metsät. Todellisuudessa olin Eestissä ja Latviassa ja toki aiemmin myös Suomessa, hän kertoo.

Puumalaan, isänsä synnyinmaisemiin Kakkonen saapui Virossa. Ennen Viron reissua miehen kotipaikkana oli Sulkava.

-Lähdin reissuun Sulkavalta, vaikka kyllä minä Puumalassakin kävin. Ajattelin käydä silloin Siltakemmakoiilla, mutta kirkonkylällä oli kova ukkoskuuro ja hirmusalamat löivät, joten suuntasin Mäntyharjulle entisen emännän luokse.

SYYNÄ Kakkosen Viron reissuun oli periaatteessa ampumahiihtäjä **Kaisa Mäkäräinen**. Kakkonen oli lukenut suomalaisurheilijasta lehtijutun ja Mäkäräinen harjoitteli juuri silloin Otepäässä.

-En ollut koskaan käynyt Otepäässä ja halusin käydä katsomassa, että millainen paikka se on. Ne olivat kaikki harjoittelemassa siellä silloin elokuussa. En käynyt kuitenkaan kuin aidan takana.

-Sitten mietin, että mikä se Värskä on Itä-Eestissä. Kävin katsomassa polkupyörällä sen paikan. Värskästä on uusi mineraalivesitehdas. Olisin käynyt siellä, mutta se oli sinä päivänä suljettu.

SIELTÄ Kakkonen suuntasi etelään lähelle Venäjän rajaa. Alueella oli kilometrin matka, jossa ei saanut ollenkaan pysähtyä.

-Venäjän puolella oli rautaita ja siellä oli sellaisia venäläisotilaiden pesäkkeitä. Ukot oli piilotettu sinne havuilla ja lehtipuilla. Kun menin polkupyörällä, näin kaikki niin helkkarin hyvin, kun ei ollut ollenkaan kiire ajella, Kakkonen nauraa ja tarinaa vain riittää.

TALVELLA Kakkonen käy ihmisten ilmoilla kerran viikossa. Kesäisin hän saattaa pyörällä kirkolle päivittäin kauppaan tai pankkiasioille.

-Täältä on mukava mennä. Saatan myös käydä Pistohiekkalla Mörkinahon **Hannulla (Laine)** kahvilla tai syömässä pitsan. Joskus käyn Lietveden kahvilassa maistamassa Tyynen piirakkaa. Tai sitten kahvilla Sahanlahdessa. Keräilen tölkejä, joilla tienaan kahvirahat, hän kertoo.

Kelirikon aikaan Kakkonen pysyttelee saarella.

-Minulla on paljon lukemista. Aika menee mukavasti. Täällä saan myös nukkua rauhassa. Kun olen vanhustentukiyhdistyksessä, jossa oli helkkaristi juoppoja, elo oli niin rauhatonta. Joku saattoi olla kirveen kanssa vastassa, kun veit roskapussin. Ei kuule hymyilyttänyt, vaikka ei pelottanutkaan.

Jari-Pekka Kakkonen sanoo, että tupakka on hänen ainut paheensa. Alkoholia hän ei käytä ollenkaan.

SAARESSA sijaitsevassa rantamökissä ei ole sähköjä, vaan Kakkonen oleilee luonnonvalossa ja paristokäyttöisten ledvalojen varassa.

Mökki lämpiää puilla. -Tavallisesti minä lämmitän takan illalla. Sitten, kun tulee kovat pakkaset, lämmitän saunaa. Vesisäiliössä on oltava 30 litraa vettä, muuten sitä ei saa lämmittää. Kun sauna ja hormi lämpiävät, sitten siellä tarkenee.

Toisaalta Kakkonen tykkää nukkua viileässä.

-Nyt, kun minulla oli kova flunssa, nukuin verannalla. Siinä minä otan päiväunetkin. Voi siinä välillä pakkasenkin puolelle mennä, mutta ei se haittaa. Laitan viltin jalkojen päälle ja nukun pipo ja huppu päässä.

YÖUNILTA hän saattaa herätä viideltä, mutta jatkaa koisimista helposti kahdeksaan asti. Päivät kuluvat esimerkiksi polttopuita tehden ja pihaa raivaten. Kesällä hän paikkasi liiterin katon ja puhdisti räystäskourut.

-Tänään putsasin katolta havunneulasen pois nuohoojajavarten.

Kalastamassakin tulee toisinaan käytyä.

JUOMAVEDEN hän hakee läheisestä lähteestä.

-Ostin Tiusaselta pari kalaämpäriä vesisankoiksi. Yhtä kun kantaa, tulee kulumavikoja. Kahta kantaessa pysyy tasapainossa ja kunnossa, Kakkonen toteaa kauhoessaan vettä kahvipannuun.

-Tummaa vai vaaleaa paah-

toa, hän kysyy kohteliaasti.

AJANVIETTEEKSI kelpaavat myös aikakauslehdet. Pöydällä olevassa lehtiartikkelissa lukee, että kimalainen on erakko. Eivät ole kuulemma kuitenkaan Kakkosen sukulaisia.

-En minä ole erakko. Viihdyn

täällä ja minusta on mukava seurata luontoa, lintuja ja metsäeläimiä. Täällä on rauhallista. Olen niin monta vuotta saanut nukkua vähemmän rauhassa.

-Välillä pelaan yksin shakkia. Valkoinen aina aloittaa. Siirsin nappulaa viimeksi isänpäivänä. Toki aivan yksin ei tarvitse

aina olla. Saarella käy joskus vieraitakin.

TULEVAISUUDEN osalta Kakkonen ei vielä tiedä kuinka pitkää aikoo asua rantamökissä. Päivä kerrallaan.

-Mutta juodaan nyt ne kahvit, hän toteaa iloisesti hymyillen.

Jari-Pekka Kakkosen soutumatka saaresta mantereelle on 700 metriä. Kesäisin hän soutaa edestakaisen matkan lähes päivittäin. Kirkolla hän käy polkupyörällä.

MTV3:n Kotoisa-ohjelma alkaa tammikuussa

Kotoisassa kaivetaan Kontion voimin

Puumalan raveja järjestävällä Arto Kontiolla on vapaa-ajanasunto Puumalassa. Kontion yritys Rainset Oy valittiin tekemään viherrakentamista suosittuun MTV:n Kotoisa sisustus- ja puutarhaohjelmaan.

Tiina Judén

MAIKKARI esittää suositun remontointiin ja pihanrakentamiseen keskittyvän Kotoisa-ohjelman kolmannen tuotantokauden ensi vuoden tammikuusta alkaen. Ohjelmassa mukana ovat Puumalassa tutuksi tullut vapaa-ajanasukas **Arto Kontio** sekä hänen veljensä **Tero Kontio**. Molemmat veljekset esiintyvät Kotoisa -ohjelman viidessä piharemontiosassa. He edustavat Kontioiden perheyrittä Rainset Oy:tä.

JOKAISESSA jaksossa esitellään jonkin julkisuuden henkilön tai tavallisen perheen koti ja piha, jolle pihasuunnittelija **Suvi Tuokko-Harmoinen** laatii muutosehdotuksen. Suunnittelija kuuntelee asiakkaiden toiveet ja piirtää niistä pihasuunnitelman.

-Me teemme suunnitelman mukaiset maanrakennustyöt, kivityöt ja puutyöt sekä kasvien istutukset, Arto Kontio kertoo.

Lopputuloksena on sitten aina yllätys asukkaille.

YHTEYDENOTTO tuli tällä kertaa suoraan tuotantoyhtiöltä. He haastattelivat muutamaa rakennusurakoitsijaa Etelä-Suomesta. Rainset vakuutti 16 vuoden kokemuksellaan ja referensseillään ja valikoitui mukaan ohjelmaan.

-Olemme tehneet näitä hom-

mia velipojan kanssa jo 16 vuotta. Mietimme siinä, että mitä jos lähdetäisiin mukaan ohjelmaan vaihtelun vuoksi. Oli hauska nähdä, miten televisio-ohjelmaa tehdään, Puumalan ravejakin vuosittain järjestävä Kontio naureskelee.

KONTIO muistuttaa, että hömppäohjelmien aikakaudella tämä on asiaohjelma, jossa näytetään todellista tekemistä ja iso muutos. Tällaisten ohjelmien suosio perustuu varmaankin siihen, että ihmiset voivat samastua muutostöiden tekemiseen ja hakevat itselleen ideoita kotiin ja pihaan.

-Oikeat kohteet olisivat voineet olla todellakin tuollaisia.

Kaikki kohteet ovat toistaiseksi salaisia ja ohjelmassa mukana olevat julkisuuden henkilöt julkaistaan vasta 10. päivä joulukuuta pidettävässä lehdistötilaisuudessa Helsingissä.

Jokaisen kohteen pihan muutostöihin yritys sai aikaa vain viikon tai kaksi. Kohteiden seitsemän sisäremonttia teki eri suunnittelija ja remonttifirma.

-Pysyäksemme aikataulussa, teimme usein 12-tuntisia työpäiviä, Kontio muistelee.

RAINSET työllistää tällä hetkellä 12 henkeä ja heillä on reilun kymmenen kaivin- ja maansiirtokoneen kalustosetti.

Yritys on tehnyt pihanmuutostöitä Puumalassakin.

-Paikallisten yritysten kanssa olemme tehneet yhteistyötä. Maansiirtoahan Puumalasta löytyy laajalla pohjalla omastakin takaa. Kivistöitä olemme tehneet myös Puumalassa, Kontio kertoo.

MÖKKEILY jää miehellä usein viikonloppupainotteiseksi, jos ei ole ollenkaan kohteita Puumalassa.

-Kotoisan kuvaukset alkoivat viime kesänä Siltakemmakaviikolla. Minun piti siirtyä ”kemmakoimaan” muutamaksi päiväksi, joten Tero on muka-

na neljässä ja minä kolmessa jaksossa. Tero sai siis yhden kohteen enemmän kuin minä, Arto Kontio vitsailee.

Kotoisan avausjakso nähdään MTV3-kanavalla 28.tammikuuta. Arto ja Tero Kontio ovat mukana ohjelmassa.

Viherrakentaminen on alue, jossa on alettu käyttämään yhä enemmän asiantuntijoita ja pihasuunnittelijoita. Ammattilaisen tekemänä työ sujuu nopeasti ja aikataulun mukaan. Kuvassa Arto Kontio kaivinkoneen ohjaimissa.

Ville-Veikko Markkanen tuo esiin lintukodon

Henkilövalokuvanäyttely juurista

Tiina Judén

VILLE-VEIKKO Markkasen henkilövalokuvanäyttely ”**Puumala – sielun kotini**” pureutuu paikkakunnalla 70-luvulla lapsuuttaan eläneiden puumalalaisten juuriin ja kotiseudun vaikutuksiin. Valokuvanäyttely avautuu Puumalan kunnantalolla maanantaina toinen päivä joulukuuta.

Näyttely kertoo tämän kylän lapsista, joille vahvat juuret ovat olleet merkittävä osa onnellista elämää. Markkasen medianomitutkimukseen sisältyvän opinnäytetyön valokuvakollaasikokoelma on nähtävillä kunnantalolla arkisin itsenäisyyspäivään saakka. Taiteilijan voi tavoittaa näyttelystä aamupäivällä maanantaina, 2. päivä joulukuuta.

- Hieman ironisesti voisi todeta, että Puumala on ollut ehdottomasti paras kasvuympäristö, mitä ihmisellä voi 70-luvulla olla. Se oli lintukoto, Ville-Veikko Markkanen toteaa.

MARKKANEN valmistui medianomiksi jo tämän vuoden toukokuussa Joensuun Karelia-ammattikorkeakoulusta. Varsinainen opinnäytetyö oli nimeltään ”Juuret ja onnellisuuden osatekijät arjessa”. Tähän liittyy alaotsikkona myös henkilövalokuvausprojekti, valokuvanäyttely ja näkökulmia aiheeseen juuret ja onnellisuus.

Näyttelyssä kyse on siis puumalaisuudesta ja elämisestä Puumalassa 70 -luvulla.

-Haastattelin viittä lapsuuden- ja nuoruudenystävääni, joista kaksi asuu edelleen Puumalassa ja kolme Helsingin seudulla. Haastatteluissa kysyin, miten he kokevat juurensa ja mikä heidän suhteensa Puumalaan on nykyään, Markkanen kertoo.

JUURET osoittautuivat kaikille hyvin tärkeiksi ja niistä ollaan ylpeitä. Niillä tuntui olevan iso rooli henkilöiden elämässä.

-Pääsääntöisesti se tuntui olevan heille voimavara, Markkanen tiivistää.

Valokuvanäyttelyn kuvissa ei välttämättä näy tuo kaikki positiivisuus. Mukana on paljon myös vakavamielisiäkin kuvia.

- Opinnäytetyö on laaja projekti ja sisältää paljon aiheeseen liittyvän tietopohjan referointia ja kirjoittamista. Eniten halusin päästä vaan valokuvaamaan, kaikki muu opinnäytetyöprosessissa oli minulle pakkopullaa.

Kuvakollaasien tarina kuvien takana ei ehkä aukea helpolla, mutta kyläiset löytävät varmasti punaisen langan, jos tuntevat henkilöt. Haluaisin tulevaisuudessa laajentaa juuret-aihetta ja dokumentoida tätä puolta enemmänkin, Markkanen lisää.

HENKILÖKUVAAMINEN on Markkaselle rakkain, mutta myös haastavin kuvaamisen muoto. Valokuvaussessioissa syntyy aina erityinen vuorovaikutus kuvaajan ja kuvattavan välillä. Tilanne kehittyy pikkuhiljaa tietynlaiseksi sessioksi, jonka myötä luottamus kasvaa.

-Nautin siitä, kun näen luottamuksen olevan molemminpuolista. Sekä kuvattava, että kuvaaja pyrkivät mahdollisimman hyvään lopputulokseen, Markkanen kuvailee.

Markkasella on kuvaushetken aina selkeä suunnitelma tai käsikirjoitus, mutta myös intuitio on vahva. Kun kuvattava ottaa vastaan ohjeita ja uskaltaa avata itseään, on lopputulos paras.

SILMÄT, suu, kasvot ja moniselitteiset asiat kertovat ihmisistä paljon.

-Tiedän mitä haen. Tunnen näyttelyn henkilöt jo lapsuudesta, joten on helppoa hakea heistä se paras ominaisuus. Tyttöjen kanssa meni vähän poseeraamiseksi, kun oli enemmän aikaa, mutta Jarin ja Peken kanssa piti toimia tehokkaammin, sillä aika oli rajallisempi.

Kuvaaja itse pystyy pitkälti vaikuttamaan siihen, mitä hän saa irti kuvattavista. Tämä viehättää Markkasta.

-Kuvattavat eivät itsekään välttämättä tiedä, mitä saan heistä irti. He saattavat kysyä, tuoltako minä näytän?

NÄYTTelyn henkilöitä yhdistää kokemus lapsuudesta turvallisuudessa lintukodossa, paikassa, jossa kaikki tunsivat toisensa. Pienellä paikkakunnalla pääsee osallistumaan urheilutoimintaan ja harrastuksiin yhteiskuntaluokasta huolimatta. Moni tuntee onnistuvansa ja pärjäävänsä helpommin, kuin isossa kaupungissa, jossa ihminen on vain pisara meressä.

Valokuvanäyttelyn Puumalassa edelleen asuvat henkilöt ovat **Jari Uimonen**, puutavara-auton kuljettaja ja **Petri Ikonen**, itäammattilainen. **Pauliina Pellava**, psykoterapeutti, sen sijaan asuu nykyään Helsingissä ja **Tiina-Kaisa Isolammi**, sovellusasiiantuntija, Keravalla.

KAIKKI neljä ovat aloittaneet koulunsa Puumalassa vuonna 1977 ja käyneet peruskoulua yhdessä 9.luokkaan saakka. He olivat kaikki kirkonkylän lapsia.

Haastatteluihin osallistui myös Espoossa nykyisin asuva konsultointiyrittäjä **Reeta Sinkkonen**, joka on kotoisin Puumalan Lieviskäästä.

Onnellisuuden osatekijät koostuvat haastatelluilla hyvistä ihmisistä, perheestä, mielekkästä työstä ja luonnosta.

Juuri luonnon merkitys onnellisuuden osatekijänä korostuu ja on tärkeä side lapsuuden kotiseudun ja nykyisen arkionnellisuuden välillä.

Ville-Veikko Markkasen näyttelyjuliste antaa viitteitä siitä, mitä henkilökuviin kautta voi kertoa ihmisestä ja onnellisuudesta.

Ville-Veikko Markkanen on lähtöisin Puumalasta. Hän tuo kunnantalolle henkilövalokuvanäyttelyn nimeltään Puumala -sielun kotini. Näyttelyyn voi tutustua joulukuun ensimmäisellä viikolla.

"Se mitä olen tänään ja mitä teen, on varmasti sidoksissa siihen, mistä tullen ja missä olen lapsuuteni elänyt. Uskon vahvasti teoriaan, että yksilön kansallinen ja henkilökohtainen kulttuuri kehittyy eniten ensimmäisen 10 vuoden aikana siitä ympäristöstä, missä hän ne vuodet elää" **Reeta Sinkkonen**

"Minulle on tärkeää suhde luontoon sekä pienen paikkakunnan vahvistama perusuottamus maailmaan ja omiin mahdollisuuksiin siinä." **Pauliina Pellava**

"Puumala on sielunkoti. Minä en olisi minä ilman Puumala-juuriani, enkä halua niitä koskaan repiä irti." **Tiina-Kaisa Isolammi**

80 VUOTTA TALVISODASTA OSA 1/3

Erään evakon tie Viipurista Saimaalle

Tommi Ollikainen

KESKEN oppitunnin alkoi itäisestä esikaupungista kuulua räjähdyksiä. Kolmasluokkalaiset ryntäsivät ikkunaan. Pommikoneita lensi koulun yli. Ne olivat niin lähellä, että lentäjän erotti paljaalla silmällä. Kello oli yhdeksän marraskuun viimeisenä aamuna vuonna 1939, ja puna-armeija oli aloittanut Viipurin pommittamisen. Talvisota oli syttynyt.

Nyt 89-vuotias **Eija Okkola** (os. Paunonen) oli yksi noista lapsista koulun ikkunassa. Hän kertoo minulle 80 vuoden takaisista tapahtumista kotonaan Puumalan Niinisaassa. Kuuntelemassa on myös Okkolan lapsenlapsi **Tia-Maria Tella**.

ILMAVAROITUSSIREENIT ulvahtivat soimaan. Räjähdykset vavisuttivat koulun rakenteita. Lapsia tilanne kauhistutti, ei oikein ymmärretty mitä tapahtui. Oli puhetta kemiallisten aseiden uhasta. Opettajilla oli yllään kaasunaamarit, kun he kokosivat oppilaat koulun ruokalaan. Lapsille niitä ei riittänyt.

Pommitus kesti neljä tuntia. Välillä oli rauhallisempia hetkiä, jolloin vanhemmat alkoivat hakea lapsiaan koulusta. Niin teki myös Okkolan äiti.

-Aina kun kuulosti siltä, ettei ole pommia tulossa, mentiin jonkun vielä pystyssä olevan talon seinän suojaan. Sillä tavalla sitä matkaa tehtiin kotiin.

-Näitkö, kun ihmisiin osui? Tella kysyy isoäidiltään.

-Näin. Hiljaisuus laskeutuu. Se kertoo enemmän kuin mihin sanat pystyisivät.

EI SOTA aivan yllättäen tullut. Aamulla Paunosten puhelin oli soinut: kaikki miehet kutsuttiin kasarmille. Alle 40-vuotiaat miehet oli määrätty kahta kuukautta aiemmin ylimääräisiin kertausharjoituksiin. Eijan LVI-yrittäjänä toimivasta isästä oli tehty aseseppä.

Rintama oli lähellä. Rajan lähellä sijaitsevaa Viipuria alettiin tyhjentää siviileistä.

Seuraavana päivänä isä soitti kasarmilta: kirjanpitäjältä olisi haettava papereita ennen evakuoimintia. Äiti oli raskaana, joten Eija lähti asialle.

Puolimatassa hälytyssireeni alkoi taas huutaa. Pommikone-laivue lähestyi horisontissa. Eija laittoi juoksuksi. Hän ehti kirjanpitäjän kellarin turviin ennen pommeja.

-Kyllä minä aattelin, ettei se tyttö sieltä enää tuu, äiti huokaisi, kun Eija lopulta palasi papereiden kanssa.

SIVILIVÄESTÖLLE annettiin kolme päivää aikaa evakuoimintaa Viipuri. Eija lähti asemalle äitinsä kanssa, isä jäi sotaan. Mukaan sai ottaa ainoastaan kolmen päivän ruuat ja vaatteet. Rakkaat nuket ja lastenkirjat jäivät taakse. Ja tietysti koti.

Viipurilaiset sullottiin asemalla tavaravaunuihin, joiden kummallakin sivulla oli maakuulavitsat ja keskellä kamina.

Eija Okkola kertoo tarinaansa 80 vuoden takaa, kun talvisota alkoi. Kuvassa hän istuu kotonaan luonnonkauniissa Niinisaassa viime kesänä.

Kuvassa ovat Eija Okkolan vanhemmat, Elsa Elviira Paunonen ja Kalle Juho Paunonen, kuvattuina Viipurissa.

Väkeä laitettiin kyytiin niin paljon kuin vaunuihin mahtui. Kerrottiin, että määränpäänä oli Järvenpää, ja sitten ovet lukittiin.

Toistuvat ilmahälytykset häiritsivät matkantekoa: sellaisen sattuessa juna pysäytettiin. Ovet avattiin, ja vetreimmät hypäsivät vaunuista metsän suojaan. Heikommat jäivät junaan. Näihin lukeutui myös Eijan raskaana oleva äiti. Juna kuitenkin välttyi osumalta ja pääsi perille kaksi vuorokautta myöhemmin.

Järvenpäästä jatkettiin kuorma-autoilla. Pakkasta oli 20 astetta, ja lavalla matkustavia suojasivat vain kuorma-autojen seinät. Palelsi. Saavuttiin Lammille, jossa lotat tarjoilivat lämmintä ruokaa ensimmäistä kertaa matkan aikana. Paikalliset tulivat jakamaan evakot ylläpidettäväkseen omiin ko-

teihinsa.

PAUNOSILLA kävi tuuri. He pääsivät Lammilla isoon taloon tuttavaperheensä Relanderien kanssa. Arjessa autettiin, kukin kykynsä mukaan. Yhdeksänvuotias Eijakin opetteli tekemään sukkaa ja pöytäliinoja. Sodasta huolimatta tehtiin tavallisiakin asioita; leikkiseuraa sai Relanderien kahdesta tyttärestä, jotka olivat suurinpiirtein Eijan ikäisiä.

Aikaa kului, mutta rintamalla olevasta isästä ei ollut tietoa.

Pitkän hiljaiselon jälkeen jouluna tuli kirje. Isä kirjoitti kuulumisiaan ja oli helpottunut, että perhe oli selvinnyt evakomat-kasta. Vielä helpottuneempia olivat kirjeen saajat.

Helmikuussa äiti joutui vakavan sairauden takia yllättäen Hämeeenlinnan sairaalaan. Pieni Eija jäi yksin vieraaseen taloon,

Eija Okkola pienenä tyttönä nukkensa kanssa.

mutta Relanderit pitivät hänestä huolta. Elämä jatkui.

SOTA päättyi Moskovan rauhahan 13.3.1940.

Viipuri jäi Neuvostoliitolle. Kotiin ei ollut palaamista.

Isä palasi armeijasta toukokuussa. Hän tuli noutamaan Eijan, ja he lähtivät Hämeeenlinnaan katsomaan äitiä, joka oli edelleen sairaalassa.

Äiti riemastui nähdessään perheensä pitkstästä aikaa. Mutta kaikki ei ollut kunnossa. Sairastaminen oli laihtuttanut häntä niin, että halaukseen nostetuista käsistä sormukset lensivät pitkien sairaalan lattiaa.

Äiti pyysi Eijaa hakemaan hänelle kaupasta sekahedelmiä. Eija lähti toimittamaan asiaa. Elintarvikkeista oli pula, eikä kauppias voinut lasta auttaa.

-Voi tyttörukka, ei meillä ole sekahedelmiä.

Viereisessä puistossa Eija yritti ratkaista ongelmaa. Itku pääsi.

Kaksi naista tuli kysymään mikä tyttöä itketti. Eija kertoi.

Naiset ottivat hänet mukaansa: heillä oli kotona sekahedelmiä. Niitä lähdettiin viemään äidille.

Sairaalassa lääkäri selitti äidin tilanteen olevan vakava:

-Parasta, että jäätte sairaalaan yöksi.

Eija ja isä jäivät.

Äiti ja syntymätön vauva kuolivat samana yönä.

PAUNOSET muuttivat Lappeenrantaan, alkuun Eijan tädin luokse. Isä kävi töissä ja rakensi samalla taloa toisten karjalaisten avustuksella. Eija palasi kouluun.

Paikalliset lapset eivät evakoista välittäneet. Joka aamu kuultiin, että "sieltä ne ryssänpennut taas tulee".

Huutelu äityi lopulta täydeksi käsirsyksi.

Tappelu rauhoitti tilannetta, mutta ei paikallisista lapsista ikinä läheisiä kavereita saanut.

-Mieluummin kierrettiin, kun sanottiin päivää.

ELETTIIN välirauhan aikaa. Arki palasi pikkuhiljaa uomiinsa. Isä sai töitä Lahdesta, ja perhe muutti sinne.

Eija oli menettänyt ensin kotinsa ja sitten äitinsä.

Seuraava sota oli kuitenkin vasta ovelta.

VIIPURI TALVISODASSA

- Talvisota kesti 30.11.1939 -13.3.1940
- Puna-armeija pommitti Viipuria 64 kertaa
- Sodan loppuvaiheessa kaupunkia ammuttiin myös tykistöllä
- Kaupungin rakennuskannasta tuhoutui Talvisodassa noin 80 prosenttia
- Moskovan rauhassa Viipuri jäi Neuvostoliitolle
- Noin 420 000 karjalaista menetti rauhassa kotinsa

JOULU LÄHESTYY!

Tämän lehden jälkeen ilmestyy tänä vuonna vielä kolme lehteä, ole sinäkin mukana! Näy ja mainosta tuotteita ja palveluita. Varaa oma ilmoitustilasi heti.

3 NRO

KESKIVIKKONA 18.12.2019
ilmestyy Puumala-lehden
JOULUNUMERO

Tämä on samalla vuoden 2019 viimeinen lehti, seuraava ilmestyy keskiviikkona 8.1.2020. Joulumuistamiset, kiitokset ja toivotukset kätevästi **jouluruuduissamme**. Soita tai laita sähköpostia ja varaa oma paikkasi mieluusti heti, kuitenkin **viimeistään pe 13.12.**

Yhteistoivotuksen (Vuodesta 2019 kiittäen toivotamme Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta!) alle ruutuihin voi laittaa esim. logon, nimen ja muut yhteystiedot. Ruudun hinta on 30,00e. Hinta sis. alv 24%.

Puh. 040 1386 331
ilmoitukset@puumalalehti.fi

Seurapalsta

EKL Eläkkeensaajat pe 29.11. vuoden viimeinen kerho Nuorisotalolla, arpajaiset ja bocciaa. Liisa-Leena Vidmanin kerhovierailu siirtyy tammikuulle.

Sydänyhdistyksen pikkujoulu pe 13.12. klo 16.00 Ravintola Satamassa, yhdessä Eläkkeensaajien kanssa. Ohj. Ruokailu, laulua, tanssia ym. mukavaa. Joulupukin konttiin pikkupaketti mukaan. Jäsenet 10€ muut 24€. Ilmoittaudu Arjalle 4.12. mennessä puh. 040 5220 691. Lämpimästi tervetuloa!

Puumala-lehden näköislehti on kaikkien luettavissa maksutta Postin lakon ajan:

<https://www.puumalalehti.fi/puumala-lehti/nakoislehti>
Puumala-lehden paperiversion voi noutaa Puumala-lehden toimituksesta ja kunnantalolta niiden aukioloaikoina.

Verkkolehtiudistusta valmistellaan parhaillaan. Näköislehden julkaisupohja muuttuu. Tämän vuoksi lehti on luettavissa pdf-muodossa siirtymäkauden ajan.

Normaalisti Puumala-lehden näköislehti on luettavissa luku-oikeuden hankkineille. Luku-oikeuden verkkolehteemme sekä näköislehteen voit hankkia omasta Puodistamme hintaan 59e /12 kk.

MTK Puumala SYYSKOKOUS
ma 2.12.2019 klo 13.00 valtuustosalissa.
Syyskokousasiat.
Johtokunta

Paikalliset asiantuntijat

EEVA-LIISA KORHONEN
Asiakkuusneuvoja
P. 010 255 2664
eeva-liisa.korhonen@op.fi

TIINA POHJALAINEN
Asiakkuusneuvoja
P. 010 255 2668
tiina.pohjalainen@op.fi

palvelevat sinua Puumalassa

ajanvarauksella tiistaisin ja torstaisin 9.00-16.15 konttorissamme;
Keskustie 13, 52200 Puumala. Kassapalvelut tiistaisin ja torstaisin 9.00-12.30.

Tiesithän, että varaamalla ajan puhelin- tai verkkoneuvotteluun voit hoitaa pankki-asiat mukavasti vaikka kotisohvalta. **Ajanvaraus:** www.op.fi tai 0100 0500.

Puhelun hinta 0100-alkuiseen numeroon: pvm/mpm.

Paikallinen. Suomalainen.

OP Suur-Savo

PUUMALAN KUNTA TIEDOTTAA

KANSAINVÄLISEN VAMMAISTEN PÄIVÄN
TILAISUUS

tiistaina 3.12.2019 klo 17.00 Yhtenäiskoulun auditoriossa
(Kirkkotie 3 B)

Ohjelma:

- Tervetuloa: vanhus- ja vammaisneuvoston puheenjohtaja Laura Pitkonen
 - Jorma Kesti kertoo oman tarinansa vammaisuudesta ja elämisestä vamma kanssa
 - KEMU:n musiikkiryhmän esitys
 - Yhteislaulua musiikinopettajan johdolla
 - Kahvitarjoilu yhtenäiskoulun aulassa
- Tervetuloa!

Vanhus- ja vammaisneuvosto

OMAIHOITAJIEN OHJATUT MAKSUTTOMAT
KUNTOSALITUNNIT

Torstaina 28.11., 5.12. ja 12.12. klo 11.30-12.30.
Keskiviikkona 18.12. klo 12-13. Urheiluhallin kuntosalissa.
Ohjaajana Sanna Pölönen. Tervetuloa!

Hyvinvointipalvelut

PUUMALAN KUNTA
Keskustie 14
52200 PUUMALA
www.puumala.fi

Puumala
SAIMAAN KAUNEIN

rainset

Viherrakentamista • rainset.com

Puumalan saaristossa esimerkki toimivasta vientiteollisuudesta

Puukkokurssille tullaan ympäri maailmaa

Hanna-Mari Tyrväinen

HANHINIITYN Pajassa taotaan suomalaisia perinteisiä puukkoja viiden miehen voimin. Osa puukkokurssilaisista lämmittää terästä kuumaksi loimuavassa ahjossa ja toiset oppipojat takovat vasaralla punaisena hehkuvaa rautaa muotoonsa alasinta vasten. Nelipäiväisen intensiivikurssin aikana valmistetaan puukko alusta loppuun seppä **Martti Malisen** opettamana.

-Nyt on vuorossa kuuma-muokkaukseksi kutsuttu taonta. Oppilaat tekevät terän kokonaan takomalla. Osalla alkaa jo olla valmista ja toiset vielä viimeistelevät, Malinen kertoo.

Osa oppilaista tarvitsee apua. Toiset selviävät työstä kokonaan itse.

-Ajatuksena on, että minä jeesaan tarvittaessa. Toiset tekevät yhden terän ja jotkut ehtivät takoa kurssin aikana kaksi. Ensimmäiset terät karkaistetaan tänään. Se on lämpökäsittelyvaihe, joka tekee pehmeästä raudasta työkalun.

KARKAISUSSA teräskappale kuumennetaan, jonka jälkeen se jäädytetään karkaisuöljyssä. Ennen karkaisua teräaiho on kuin mikä tahansa pala rautaa, mutta karkaisun jälkeen siitä tulee kelpo työkalu, joka kestää vuosien käyttöä.

Vaikka raudan taonnasta puhutaan, kyseessä on yleensä jokin teräs.

-Seosaineet tekevät raudasta teräksen. Oppilaiden käyttämässä puukkoteräksessä on seosaineina hiiltä 0,75 prosenttia sekä vähän mangaania ja kromia. Hiili on se tärkein lisuke, jonka avulla tulee kovia karbidi-kiteitä, jotka teroitetussa terässä sitten leikkaavat puuta ja ovat kovia ja kestäviä, Malinen selvittää.

-Ydinasia on lämpökäsittely. Jos karkaisu ei onnistu, teristä ei tule teräviä.

Puukot valmistetaan kokonaan käsityönä. Terät hiotaan

Kurssin nuorin, 14-vuotias Juho Jaatinen ja Raimo Paalanen totesivat, että vaikeinta oli terän saaminen muotoonsa.

hiomakoneella, jonka lisäksi tehdään kahvat, tupet ja nahkatyöt. Pikilanka tehdään itse pelvalangasta ja suutarin piestä.

-Sillä ommellaan nahkasauumat niin kuin ennen vanhaan lapikkaat ja hevosten valjaat, kertoo Malinen.

JUHO Jaatinen kuvailee puukon tekemistä mielenkiintoiseksi.

-Sitä on mukava takoa ja lämmitellä. Rautaa ei kuitenkaan saa helposti haluamaansa muotoon, mutta Martti vähän auttoi siinä, 14-vuotias Jaatinen toteaa.

Metsästystä harrastava **Lauri Tukiainen** harkitsi kurssille osallistumista pitkään.

-Arvostan suomalaista käsi-

työtä ja puukonteko olisi kiva opetella. Tästä saa ymmärryksen ja oppii ehkä itsekkin tekemään. Ei se helppoa tunnu olevan, mutta varmaan se kärsivällisyydellä luonnistuu myöhemmässä vaiheessa, Tukiainen hymyilee.

RAIMO Paalanen aloitti syksyllä kansalaisopiston puukkokurssin, joka osoittautui kuitenkin enemmän omatoimityöpajaksi.

-Ajattelin, että alkeet pitää opetella kunnolla ennen kuin alkaa harrastaa. Taon nyt jo toista terää. Tarkoitus on saada valmiiksi kahden puukon teräaineokset ja ainakin yksi puukko kokonaan valmiiksi.

Vaikeinta Paalaselle on ollut terän takominen muotoonsa. Sellaiseksi, jossa on mahdollisimman vähän hiomista.

-Opettaja on ammattimies ja näkee, ettei hän ole pelkästään seppä, vaan myös pedagogi. Hän osaa neuvoa, niin kuin aikuisia ihmisiä neuvotaan. Moni osaa tehdä itse, muttei neuvoa.

MALINEN aloitti yrittäjänä Niinisaaressa vuonna 2005. Sitä ennen hän työskenteli opettajana Kurun metsäoppilaitoksessa. Puukkoja hän aloitti takomaan jo vuonna 1988.

Lyhytkursseja Malinen on järjestänyt Hanhiniityn Pajassa koko yrittäjätaipaleen ajan. Oppilaita tulee ympäri maailmaa, Amerikasta pitkin Eurooppaa.

-Kysyin yhdeltä kanadalaiselta kurssin jälkeen, miten hän aikoo jatkaa lomaansa. Hän sanoi tulleensa tänne vain opiskelemaan puukon tekoa ja palaavansa heti takaisin.

Malinen toteaa, että ihmiset käyttävät nykyään näppärästi nettiä ja tilaavat lennot helposti. Sitä kautta tulee myös suurin osa

asiakkaista. Hän ei markkinoi itseään tai palveluitaan, vaan puukkojen käyttäjät keskustelvat keskenään netissä ja tieto leviää sitä kautta.

-Kesällä yksi sveitsiläinen tilasi puukon tekoon yksityiskurssin ollen ainut oppilas. Eräs amerikkalainen asiakas tulee yksityiskurssille joulukuussa.

-Pääasiassa haluan kuitenkin työskennellä ihan itse ja kurssin pito on vain sivujuoni. En halua laajentaa toimintaa kohtuuttomasti.

PAJASSA taotut työkalut ovat kysytyjä ympäri maailmaa. Niitä menee esimerkiksi Sin-

gaporeen ja Malesiaan.

-Netin kautta minut löydetään. Viimeisin kirves lähti Japaniin. Suurin osa puukoista ja kirveistä menee tällä hetkellä Amerikkaan ja Kanadaan. Se on jostain syystä ykkösmarkkina-alue, Malinen sanoo.

Yhteydenotot tapahtuvat sähköpostitse. Sen jälkeen keskustellaan mallista ja aikataulusta.

-Tämä on vientiteollisuutta Puumalan saarella. Tämä on hyvä esimerkki siitä, miten maaseudulla pystyy elämään. Ei minun tarvitse lähteä töihin kauemmaksi. Kävelen 50 metriä pajalle ja markkinat ovat maailmanlaajuiset.

Raimo Paalanen tuli opettelemaan puukkojen takomisen kunnolla ennen kuin varsinainen harrastaa alkaa.

Martti Malinen teroittaa hiomakoneella puukonterää. Jos karkaisu ei onnistu, terästä ei saa terävää.

Tori saa vauhtia ja uutta elämää

Vakituista torilauantaita ja Reko-ketjua herätellään Puumalaan

Tiina Judén

TORIELÄMÄÄN halutaan selkeää kasvojenkohotusta ja piristystä.

Uusia paikallisia tuottajia koskellaan nyt kunnan taholta mukaan kaupantekoon. Aukioloja uudistetaan kautta linjan, mutta suurin muutos on jokaisen kuukauden ensimmäisen lauantaipäiväkokeilu, joka alkaa tammikuun neljäntenä päivänä.

-Haluamme kannustaa paikallisia leipureita, tuottajia ja käsityöläisiä virittelemään torikauppaa "Food from Puumala"-ajatuksella aina kuukauden ensimmäisenä lauantaina ylätorilla sekä uudella Puolukkatorilla, kertoo elinkeinokehittäjä **Heikki Pietarinen**.

Suunnitteilla on esimerkiksi erilaiset sadonkorjuuseen liittyvät teemat.

Myös lähiopastusta parannetaan torin läheisyydessä. Opasteet tulevat myös kantatie 62:n varteen.

Ensikesän aukioloaikoja muutetaan myös Satamatorilla, joka pyrkii palvelemaan kuntalaisia ja vapaa-ajanasukkaita toukokuusta elokuun loppuun aamuyhdeksästä neljään.

UUSINTA uutta tulevat olemaan maksuttomat iltatorit, joita kokeillaan kesällä perjantailtaisina klo 17-19 Satamatorilla.

Kuvassa Puolukkatorin avajaistunnelmaa. Arkistokuva.

Elokuun lopussa toteutetaan Swimrun-tapahtuman yhteyteen aktivoidaan urheilun liittyvää toriteemaa.

Myös varausjärjestelmää uudistetaan kesällä ottamalla digitaalinen vaurausjärjestelmä nykyisen 4H-yhdistyksen toimistosta tehtävien varausten

lisäksi.

LISÄKSI Puumala herättelee Reko-ketjuajattelua. Rukki ja Rautapadan yrittäjä **Sanski Matikainen** on ottanut tehtäväkseen Reko-tuottajien kokouksen yhteistyössä elinkeinokehittäjä Pietarisen kanssa.

Nimi Reko tulee ruotsinkielisestä sanoista rejäl konsumtion ja ideana on lisätä lähiruuan käyttöä mahdollistamalla kuluttajille ruoan ostaminen suoraan tuottajilta, ilman välikäsiä. Suomeen ensimmäisen Reko-lähiruokaringin on perustanut **Thomas Snellman**. Snellman

on kotoisin Pohjanmaan Pedersörestä.

Tänä päivänä Reko-renkaita on Suomessa noin kuutisenkymmentä ja jäseniä niissä noin 55 000.

TULEVANA lauantaina, marraskuun viimeisenä päivänä, Puumalan Yrittäjät järjestävät joulunavaustapahtuman kello 11-13. Kunnanjohtaja **Matias Hilden** pitää puheen ja **Harri Kautonen** soittaa haitaria. Puumalan Polskaajat leikkivät joulumusiikin tahdissa. Esityksen jouluisen koreografian on tehnyt **Katri Pölönen**.

Kunta tarjoaa torilla joulu-puuron ja Puumalan Yrittäjät tarjoilevat sen. Yrittäjäyhdistys tarjoaa maksutta myös glögiä.

Myynissä on kauralyhteitä, nokipannukahvia, leivonnaisia, tonttuja, jouluomenoita ja karpaloita. Jouluvalot sytyvät puumalalaisten iloksi ja arpajaisten pääpalkintona on K-Market Apajan lahjoittama joulukinkku.

-Toivomme, että saisimme kadun jouluisiksi alkavalla kuusikilpailulla. Innokkaita ja taitavia kuusenkoristajia ovat olleet useina vuosina esimerkiksi Kädentaitajat, Muotipuoti ja Tiusanen, kertoo **Paula Colliander** Puumalan yrittäjäyhdistyksestä.

Jättipalsamitalkoot toivat Sulkavalle maisematekopaikinnan

LOHIKOSKEN maa ja kotitalousseuran sekä Lohilahden koulun yhteiset Lohikosken myllymiljöön jättipalsamitalkoot on Vuoden maisemateko Etelä-Savossa. Vieraslajitaloissa torjuttiin jättipalsamia ja poistettiin myös komealupiinia.

KYLÄLÄISET ovat havainneet jättipalsamin levinneen alueella nopeasti muutamassa vuodessa, ja torjunta aloitettiin yhdessä koululaisten

kanssa jo vuonna 2018. Tämän vuoden talkoissa kitkettiin jättipalsamia säkkikaupalla. Talkoolaiset toimivat kyläläisten yhteisesti omistaman caravan-alueen ympäristössä, joten hyötyjänä on koko kylä.

KYSEESSÄ on maakunnallisesti arvokas Lohilahti-Lohikosken maisema-alue, joka kuuluu myös Saimaa Geoparkin kohteisiin, ja alueella käy vuosittain paljon matkailijoita.

Lähitöillä on valtakunnallisesti arvokas perinnebiotooppi Koskelan laitumet. Jättipalsamin torjunta antaa tilaa muulle lajistolle ja mahdollistaa osaltaan mm. arvokkaan perinnebiotooppilajiston leviämistä ympäristöön.

TORJUNTA vesistön äärellä on erityisen tärkeää, jotta laji ei pääse leviämään vesistöä pitkin yhä eteenpäin uusille alueille. Koululaiset oppivat talkoissa

yhteistyön merkityksen, omasta ympäristöstä huolehtimisen tärkeyden, luonnontuntemuksen lisääntymistä ja vastuullisuuden kokemus lisääntyy.

LOHIKOSKEN maa- ja kotitalousseuran ja Lohilahden koulun monen sukupolven yhteisissä talkoissa yhteisöllisyys toteutuu luontevasti. Eri sukupolvien toimiminen yhdessä vahvistaa yhteisöllisyyttä ja lisää ymmärrystä toisia kohtaan.

Pääsotaharjoitus Kaakko 19 marssiosastot näkyvät liikenteessä

Puolustusvoimien pääsotaharjoitus Kaakko 19 järjestetään Kaakkois-Suomen alueella 27.11.4.12.2019. Tavoitteena on harjoitella Puolustusvoimien yhteisten suorituskykyjen käyttöä Rajavartiolaitoksen kanssa sekä valmiutta vastata nopeasti kehittyviin tilanteisiin Kaakkois-Suomen alueella.

Harjoitukseen osallistuu yhdenaikaista enimmillään noin 12 000 henkilöä, joista on varusmiehiä 6 200, reserviläisiä 3 200 ja Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen henkilökuntaa 2 600. Ajoneuvoja harjoitukseen osallistuu noin 2 200. Harjoitusjoukot ovat Maa-, Meri- ja Ilmavoimista, Pääesikunnasta ja sen alaisista laitoksista sekä Rajavartiolaitoksesta. Harjoituksen johtaa maavoimien komentaja kenraaliluutnantti **Petri Hulkko**.

Puolustusvoimat harjoittelee Valkealassa, Savitaipaleella, Taipalsaarella, Mikkeliissä, Mäntyharjussa, Lappeenrannassa, Haminassa, Kotkassa ja Porvoossa. Lisäksi harjoitus toimintaa on Etelä- ja Kaakkois-Suomen rannikkoalueilla (Upinniemi-Kotka-Hamina) sekä Saaristomerellä ja Suomenlahdella.

PUUMALA

PUUMALALAISTEN ÄÄNENKANNATTAJA

Kustantaja: Puumala-Seura ry
Sanomalehtien Liiton jäsen
ISSN 0782-5935
Ilmestyy keskiyökoisoin

Päätoimittaja
Tiina Judén
040 1386 332
tiina.juden@puumalalehti.fi

TOIMITUS JA
KONTTORI

Toimitukselliset asiat:
toimitus@puumalalehti.fi

Postiosoite/käyntiosoite:
Härkösentie 7,
52200 Puumala

Puumala-lehden nettisivut:
<http://www.puumalalehti.fi/>

Av. ma-ti 9-16
ke 9-14, to-pe SULJETTU

PAINOPAIKKA
LEHTISEPÄT
PIEKSÄMÄKI 2019

PÄIVÄLISTA

Pövi
BAR & FOOD

AVOINNA: MA-TI klo 11-18
KE-TO klo 11-22
PE klo 11-02
LA klo 12-03
SU klo 12-20(22)
P. (015) 4681 180

Hammasproteesipalvelut Puumalassa

HAMMASLABORATORIO
VALOKORPI OY

Erikoishammasteknikko
Jarkko Valokorpi
www.valokorpi.fi

- Kokoproteesit
- Pohjaukset
- Korjaukset

Puumalan hammashoitola
AJANVARAUS (05) 4761 732
Vastaanotto ainoastaan
ajanvarauksella

FISKARS®**-40%**
10 laimalla

Keräilyleimoja annetaan ostoista 31.12.2019 asti.

Huikon auto ky Puh. (015) 7225 500**PUUMALA**

Keskiviikkona 27. päivänä marraskuuta

TAXI-PAAVO

Taksipalvelut/ tilausajot

Varaathan pikkujoulukyydit
hyvissä ajojin!

Päivystysnumero: 050 5182 441

Hot Stone

Kuumakivihieronta

Lämpöä kylmään talveen!

Hyvän Olon
Vienola

Liisankuja 4, Puumala

Seija Teittinen
luontaisterapeutti
p. 040 702 8543**Sirkan leipomo**
ylätorilla pe 29.11.klo 9.00 alkaen.
Kukot, lörtsyt, piirakat,
ym. leivonnaiset.Tervetuloa!
P. 044 5264 587**MUOTI PUOTI PUUMALASSA**Tervetuloa
Jouluostoksille!**Kaikki**
-20%**20v.**Etu voimassa
27.11-12.12.

Avoimna:

ma-ti 11-15, ke-pe 10-16, la 10-13
Keskustie 12, puh. 040 7758 548

leffabuumi.fi/kinosaimaa

KINO SAIMAA

Puumala

TARHAPÄIVÄ
To 28.11.
klo 18.00
La 30.11.
klo 16.00
To 5.12.
klo 18.00
K-12 10€**CORGI**
-KUNINGATTAREN
KOIRANPENTU
(dub)
La 30.11.
klo 14.00
K-7 9€**KINO SAIMAA** Puumalan yhtenäiskoulu, Kirkkotie 3, 52200 PUUMALA**Touhua &
tapahtumia!**Pe 29. ja La 30.11.
PikkujoulutPikkujouluillallinen klo 19
ja ysäribileet klo 21-01
Koko ilta 44 €,
pelkkä bilelippu 7 €. Tarjoamme bilelipun
puumalalaisille!La 14.12.
Koko perheen
yhteinen joululounas
klo 12-15Tarjoilemme joululounaan
seurueelle pöytäkohtaisesti
jaettavina annoksina.
Päivän aikana leivotaan
myös yhdessä piparkak-
kuja. Ilmoitathan pöytä-
varauksen yhteydessä, että
osallistuttko myös
piparipajaan.
Lounas 29 € / aikuinen,
lapset 4-12v. 10 €. Piparipaja 5 € / hlö.Pe 20.12.
Joululounas
klo 11-16.
29 € / aikuinen.**SAHANLAHTI**
RESORT040 7799 896 • sahanlahtiresort.fi
Lietvedentie 830, Puumala**Joulunavaustapahtuma**

lauantaina 30.11. klo 11-13 ylätorilla

- Avaspuhe Puumalan Yrittäjät ry
- Puhe kunnanjohtaja Matias Hilden
- Jouluvalot syttyvät
- Joulupukki ja muori vierailevat
- Joulupuuron tarjoaa Puumalan kunta
- Glögin tarjoaa Puumalan Yrittäjät ry
- Joululeikkejä Puumalan Polskaajat ry
- Musiikkia Harri Kautonen
- Yhteislaulua
- Arpajaiset, pääpalkintona K-market Apajan lahjoittama kinkku

Myyntissä:

Omenia, nokipannukahvia, grillimakkaraa, leivonnaisia,
kauralyhteitä, tonttuja, ovikoristeita, ym.**Tervetuloa!**Arvontapalkintoja voi tuoda paikan päälle tai
ennakkoon HiusStudio Pipaan.**Yrittäjät**
PUUMALA**Lovi**
BAR & FOOD**PERJANTAINA 29.11.****KARAOKE** klo 20-02**LAUANTAINA 30.11.**

Juha Marjanen klo 22-03

www.ravintolahovi.com (015) 4681 180

SATAMA
RAVINTOLASataman perinteinen
JOULUPÖYTÄ

TO 19.12. klo 12-15

PE 20.12. klo 11-17.30

Pöytävaraukset (015) 468 1362

KMarket

APAJA

Kaikki hyvä on lähellä.

TARJOUKSET VOIMASSA TO-SU 28.11.-1.12.

HK
Viljaporsaan pieni
juhlakinkku

Pakaste n. 2-4kg

ERÄ!**6,95**
kgATRIA
Pehmeän
pippurinen
porsaan sisäfile

n. 500g

ERÄ!**8,50**
kg**Lanttu ja**
Punajuuri

1kg

0,99
pss**BLACK FRIDAY TARJOUKSET VOIMASSA VAIN PE 29.11.**PIRKA
COSTA RICA
Jauhetut
kahvitPLUS-KORTILLA
-33%

Rajoitus 2 kpl/talous

ERÄ!**2,00**
pkt**ERÄ!****1,00**
kpl

Ei piparkakku valkosuklaa

Palvelemme MA-PE 7.00-21.00 LA 7.00-18.00 SU 10.00-18.00
Keskustie 19, 52200 Puumala. Puh. (015) 4681 140Loput **BLACK FRIDAY**
tarjoukset paljastetaan
vasta perjantaina!**ITSENÄISYYSPÄIVÄN**
sanajumalanpalvelus ja juhla 6.12.201910.00 Jumalanpalvelus ja juhla Puumalan kirkossa
Helena Castrén, juhlapuhe Ilkka JuvaMusiikki: Marja Ainali, Maria Kettunen, Jyrki Korhonen
Seppelleenlasku • Juhlahahvit seurakuntakodissa*Lämpimästi tervetuloa!* PUUMALAN
SEURAKUNTA**Puumala**Kutsumme maanvuokraajat, metsästyksen osallistuneet ja
naapuriseurojen edustajat perheineen**HIRVIPEIJAIISIIN**

la 7.12.2019 klo 18.00 Ravintola Sahanlahteen.

Kaipaala-Huhtimaan hirtiseurue

PUUMALAN MOOTTORIKELKKAILIJAT RY
Reitinkunnostustalkoot ja vuosikokous la 7.12.2019.Kokoontuminen Teboililla klo 10.00, talkoopäivän päätteeksi
kerho tarjoaa ruuan ja saunan Sahanlahdessa klo 16.00 alkaen.
Vuosikokous pidetään Sahanlahdessa ennen saunaa.**Hallitus**